

Μητροπολίτης Καμερούν: Η Ιεραποστολή με τα μάτια της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας

[Πατριαρχία](#) / [Πατριαρχείο Αλεξανδρείας](#)

Στα πλαίσια του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου με θέμα «Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας (2016-2026): Αποτίμησις καί Προοπτικάί», μίλησε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καμερούν κ. Γρηγόριος, με θέμα: “Η Ιεραποστολή με τα μάτια της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας - 10 χρόνια μελέτης, στοχασμού και προσπαθειών στην Αφρικανική πραγματικότητα”.

Αναλυτικά η ομιλία:

Είναι σημαντικό νά γυρίζουμε, μετά από 10 χρόνια, από τό μεγαλύτερο ίσως γεγονός τοῦ Ὁρθοδόξου κόσμου στό λυκαυγές τῆς τρίτης χιλιετίας καί νά κάνουμε μιά ἀποτίμηση καί αὐτοκριτική γιά τήν ἐπίδραση τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, που πραγματοποιήθηκε στήν Κρήτη τό ἔτος 2016.

Ἡ Σύνοδος αὐτή ἦταν, ὡς γνωστόν, τό τέλος μιᾶς μακρᾶς περιόδου προετοιμασίας καί ἡ ἀρχή μιᾶς νέας γιά τήν Ὁρθοδοξία. Οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου ἀποκρυσταλλώθηκαν στήν μορφή ἑξι ἐκτενῶν, πυκνογραμμένων καί σφαιρικῶν κειμένων, τά ὁποῖα θά πρέπει νά λειτουργοῦν ὡς ὁδοδείκτες γιά τήν πορεία τῶν μελῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Θά ἤμουν πιό σαφής στήν περιγραφή τῆς ὑποδοχῆς καί ἀναγνώσεως τῶν κειμένων τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου, ἂν τά ἀντιπαρέβαλλα μέ τό εὐαγγελικό χωρίο τοῦ κατὰ Λουκάν ἀγίου Εὐαγγελίου: «ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον· Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεςιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν...(καὶ συνεχίζει)... ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν» (Λκ. δ', 16-22). Διότι ἀκριβῶς αὐτό θά μπορούσε νά ἀποκομίσει κάποιος ἐάν θά διάβαζε τά κείμενα.

Τά κείμενα αὐτά θά τά χαρακτηρίζα: προφητικά καί διορατικά διότι ὅπως, ἐφάνη (ἐκ τῶν ὑστέρων) συνέλαβαν τά «σημεῖα τῶν καιρῶν» καί ἐξέφρασαν ἀνάμεσα σέ ἄλλα μέ ἀκρίβεια καί λακωνικότητα μιά πληθώρα θεμάτων, πού ἐμφανίστηκαν στό προσκήνιο σέ ἓνα πολύ σύντομο διάστημα μετὰ τήν Σύνοδο ὅπως:

α) ἡ καταδίκη τοῦ πολέμου καί, μάλιστα, τοῦ «ἱεροῦ πολέμου», γιά τόν ὁποῖον ὁ ἅγιος Μόσχας τελευταία ἐξέδωσε καί σχετικό βιβλίο γιά νά ὑποστηρίξει τό ἀντίθετο.

β) ἡ καταδίκη τοῦ ἐθνοφυλετισμοῦ,

γ) ἡ ἀπόδοση τοῦ Αὐτοκεφάλου,

δ) ὁ σεβασμός τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιοδοσιῶν καί ὁρίων,

ε) ἡ ἔνοχη σιωπὴ ἐνώπιον τοῦ πολέμου δύο ὀρθοδόξων λαῶν καί ἡ συγκάλυψη κάποιων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, οἱ ὁποῖες ἐθελοτυφλοῦν μπροστά στόν πόλεμο, λόγω μικροσυμφερόντων καί μετετράπησαν σέ δορυφόρους τῆς ἀθεολογήτου θεωρίας

τοῦ «Ρωσικοῦ κόσμου» κ.ἄ.

Ὅλα αὐτά, εἶδαμε καί βλέπουμε ἕως σήμερα, μέ ποιόν τρόπο καταστρατηγήθησαν καί ἀγνοήθηκαν, θέτοντας τίς ἀρχές μιᾶς ἀγνώστου νέας θεολογίας, ἡ ὁποία προπαγανδίστηκε μέ πολλαπλοῦς τρόπους καί αὐθαίρετες θεολογίζουσες ἐπεξηγήσεις, καθιστώντας κατά τόπους Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες ὑπηρέτριες γεωπολιτικῶν ἐξυηρητέσεων.

Τά κείμενα ἐξέφρασαν, ἐπίσης, τόν φόβο γιά τήν ἀπομάκρυνση τῶν Χριστιανικῶν πληθυσμῶν ἀπό τίς ἀπ' αἰώνων κοιτίδες τους, ἰδιαίτέρως τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καί βλέπουμε σήμερα τήν ὑλοποίηση αὐτοῦ τοῦ φόβου. Σημαίνουν ἀκόμη καί τόν φόβο γιά τίς διώξεις τῆς Χριστιανικῆς πίστεως. Νά ἀναφέρω, ἐνδεικτικά, ἀπό τήν Ἀφρικανική πραγματικότητα ὅτι ἀπό τήν ἀρχή αὐτοῦ τοῦ ἔτους ἔχουν δολοφονηθεῖ 7.000 χριστιανοί μόνο στή Νιγηρία γιατί ἀρνήθηκαν ν' ἀλλαξοπιστήσουν. Δυστυχῶς, τό ἴδιο συμβαίνει σέ μικρότερη κλίμακα καί στήν Δημοκρατία τοῦ Κονγκό. Κανένα ΜΜΕ δέν προέβαλε καί δέν προβάλλει αὐτές τίς εἰδήσεις γιά νά μήν χαρακτηριστεῖ «ἰσλαμοφοβικό»...

Μεταξύ τῶν κειμένων αὐτῶν γιά πρώτη φορά παρουσιάζεται καί ἡ διάσταση τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραποστολῆς. Θά ἔλεγα σέ περιορισμένο χῶρο καί σέ συνάφεια μέ τό καταπληκτικό κείμενο γιά τήν ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας στόν κόσμον, ἀλλά τό σημαντικό εἶναι ὅτι ὑπάρχει καί, μάλιστα, καλοῦνται ὅλες οἱ Ἐκκλησίες νά βοηθήσουν τό θέμα τῆς Ἱεραποστολῆς.

«Ἡ μεταφορά τοῦ μηνύματος τοῦ Εὐαγγελίου συμφώνως πρός τήν τελευταίαν ἐντολήν τοῦ Χριστοῦ «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτούς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν» (Ματθ. κη', 19), ἀποτελεῖ διαχρονικὴν ἀποστολήν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀποστολή αὕτη πρέπει νά ἐκπληροῦται ὄχι ἐπιθετικῶς ἢ διὰ διαφορῶν μορφῶν προσηλυτισμοῦ, ἀλλὰ ἐν ἀγάπῃ, ταπεινοφροσύνῃ καί σεβασμῷ πρός τήν ταυτότητα ἐκάστου ἀνθρώπου καί τήν πολιτιστικὴν ἰδιαιτερότητα ἐκάστου λαοῦ. Εἰς τήν Ἱεραποστολικὴν αὐτὴν προσπάθειαν ὀφείλουν νά συμβάλλουν πᾶσαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι».

Βέβαια, οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου, τά κείμενα στὰ ὁποῖα ἀποκρυσταλλώθηκε τό εὖρος καί τό βεληνεκές τῆς Συνόδου χρειάζεται νά μελετηθοῦν καί νά γίνουν ἐπισταμένως ἀντικείμενο σκέψεως καί αὐτοκριτικῆς, στοχασμοῦ καί ἐπανευαγγελισμοῦ, διότι κατά βάθος εἶναι κείμενα κατ' ἐξοχὴν Κατηχητικά καί Ἱεραποστολικά, τά ὁποῖα ἐμπεριέχουν τό καταστάλαγμα τῆς Ἀποστολικῆς καί Ἱεραποστολικῆς κληρονομίᾶς τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας καί παραδόσεως σφυρηλατημένο, ὅμως, καί βαπτισμένο μέσα ἀπὸ τά νάματα τῆς

«πατερικῆς σοφίας» καί «ποιμαντικῆς διακρίσεως».

Δυστυχῶς, ἡ ἐποχή μας, ἐποχή τῆς καλπάζουσας προόδου τῆς πληροφορικῆς, τοῦ πληθωρισμοῦ καί ὑπερκαταναλώσεως τῆς πληροφορίας καί τῆς ἀνεξέλεγκτης ἐμπιστοσύνης στά ἀποτελέσματα τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης, ἀντίκειται στήν μελέτη καί στήν ἔρευνα γιά βαθύτερη κατανόηση ὅλων τῶν ἐκφράσεων τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας. Ὅποτε, τά κείμενα ἔχουν ν’ ἀντιπαλέψουν τό γεγονός ὅτι γιά νά γίνουν κατανοητά καί εὐπεπτα χρειάζεται ἕνας τεράστιος κόπος καί χρόνος. Τό ἴδιο χρειάζεται καί τό κείμενο περί τῆς Ἱεραποστολῆς.

Ἐάν τά κείμενα εἶχαν ἀκολουθήσει τήν ἐτήσια ὑποδοχή τῶν Παπικῶν Ἐγκυκλίων, οἱ ὁποῖες ἀποσκοποῦν στόν θεολογικό στοχασμό καί τήν προσωπική ἀναμόρφωση τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας ἴσως εἶχαν κάποια καλύτερη ἐξέλιξη. Διότι στήν Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία οἱ Ἐγκύκλιοι αὐτές σταδιακά ἀναλύονται σέ ἐπισκοπικό ἐπίπεδο καί κατόπιν στό πρεσβυτέριο κάθε Ἐπισκοπῆς καί, τέλος, ἐπεξηγοῦνται καί προσφέρονται τμηματικά γιά ὁλόκληρη τή χρονιά στόν λαό κάθε Ἐπισκοπῆς.

Δυστυχῶς, μιά ἔμφυτη ἀναρχία τοῦ ἀνατολικοῦ κόσμου σέ συνδυασμό μέ τήν ἡμιμάθεια μιᾶς «θορυβώδους» μερίδος τοῦ μοναχισμοῦ καί τοῦ κλήρου, οἱ ὁποῖοι ἀρέσκονται νά ὁμιλοῦν περισσότερο μέ ρήσεις συγχρόνων γερόντων (ἀμφιβόλου ταυτότητος καί στό μεγαλύτερο ποσοστό τους κατασκευές τῶν πνευματικῶν ἐπιγόνων τους διά τήν «ψυχωφέλειαν»), παράγουν μιά κακόβουλη, μέ εὐσεβιστικά προσχήματα κριτική, ἥ προάγουν ἕνα τύπο ἀδιαφορίας καί πνευματικῆς τοξικότητος, που δηλητηριάζει κάθε προσπάθεια πού προέρχεται ἀπό τό Σεπτό Κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

Ἡ ἱεραποστολή χρειάζεται τήν βοήθεια καί ὑποστήριξη ὅλων τῶν Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ ἔκκληση γιά βοήθεια τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν στό θέμα τῆς Ἱεραποστολῆς εἶναι μιά φράση, ἡ ὁποῖα ἀκούγεται σάν πατρική προτροπή ἀλλά γιά τήν προσωπική μου ἀντίληψη ἐμπεριέχει καί μιά θλιβερή διαπίστωση ὅτι πολλές τοπικές Ἐκκλησίες ἀγνοοῦν ἢ θέλουν νά ἀγνοοῦν ὅτι ὑπάρχει καί σήμερα Ἱεραποστολή σέ κάποιες ἐσχατιές τῆς γῆς.

Ἡ ἴδια αὐτή φράση μπορεῖ νά ἐκφράζει καί μιά ἀγωνία ἀπό κάποιον πού γνωρίζει ὅτι :«ὁ μὲν θερισμός πολὺς, οἱ δέ ἐργάται ὀλίγοι» (Μτ. Θ’, 37) στά σημεῖα τῆς Ἱεραποστολῆς, σέ ἀντίθεση μέ ἑκατοντάδες ἀστικά κέντρα, ὅπου παρατηρεῖται τό φαινόμενο τῆς στοιβάξεως πληθώρας ἀγάμων κληρικῶν ἀναμενόντων νά φανεῖ τό ἐνοριακό τους ἔργο γιά ν’ ἀναβαθμιστοῦν.

Ἐπιτρέψατέ μου κάποιες διευκρινίσεις ἐπὶ τοῦ ὅρου καί τοῦ ὀνόματος τῆς

«Ἱεραποστολῆς». Ὁ ὅρος εἶναι ἐρανισμένος ἀπό τίς περίφημες Ἱεραποστολικές Ἑταιρεῖες τοῦ Προτεσταντικοῦ κόσμου τόν 18ο αἰῶνα. Ὁ πλέον δόκιμος ὅρος γιά τήν πραγματικότητα τῆς ὀρθοδόξου Παραδόσεως εἶναι: «Ἀποστολικό ἔργο». Σαφῶς ἡ δημοφιλία τοῦ ὅρου «Ἱεραποστολή» τόν καθιστᾷ εὐχερέστερο ἐργαλεῖο στήν κατανόηση τοῦ θέματός μας.

Γιά πολλούς αἰῶνες, λόγω τοῦ δυσβάτου καί τοῦ ἀγνώστου τῆς ἀφρικανικῆς Ἡπείρου, τῆς Ἀραβοκρατίας καί κατόπιν τῆς Ὄθωμανοκρατίας, ἡ Ἱεραποστολή εἶχε ἐξασθενήσει ἕως, φαινομενικά, ἐξαφανιστεῖ ἀπό τό προσκήνιο τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καί τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας στήν Ἀφρική. Ἡ διακονία του περιοριζόταν στήν συντήρηση καί ζωογόνηση τῆς πίστεως ὑποδούλων χριστιανικῶν Κοινοτήτων, γιά τίς ὁποῖες ἔδωσε τόν ἑαυτό της μέσα ἀπό ἀπειράριθμες θυσίες μυστικές καί φανερές.

Ἡ ἀνάληψη ὑπό τοῦ ἐκ Καβάλας Μοχάμετ Ἄλη, τῆς διοικήσεως τῆς Αἰγύπτου τό 1805 ἔδωσε ἕναν ἀέρα ἐλευθερίας στό Παλαίφατο Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας νά τελεῖ ἐλεύθερα τά τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ὁ Μοχάμεντ Ἄλη, ἔγινε κύριος τῆς Αἰγύπτου ἀπό τό 1805 ἕως τό 1848, ἵδρυσε βασιλική δυναστεία καί δημιούργησε μιά βραχύβια αὐτοκρατορία στήν Ἀφρική καί τίς ἀραβικές χῶρες. Θεωρεῖται ὁ ἱδρυτής τῆς σύγχρονης Αἰγύπτου. Ἡ παρουσία του στήν Αἴγυπτο εὐνόησε τή μετανάστευση πολλῶν Ἑλλήνων καί ἐνίσχυσε τήν θέση τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας στήν Ἀφρικανική ἐπικράτεια τῆς διοικήσεως τῆς Αἰγύπτου.

Πολύ νωρίτερα οἱ Ἐκκλησίες τῆς Δύσεως μέ τή δραστηριότητα τῶν Ὀλλανδῶν, Πορτογάλων καί Ἰσπανῶν θαλασσοπόρων ἀνέπτυξαν ἱεραποστολική δράση στήν Ἀφρικανική Ἡπειρο. Στό σημεῖο αὐτό ἄρχισε μιά νέα ἱστορία στή χριστιανική παράδοση καί ἕνα σφάλμα τό ὁποῖο θά ταλανίζει γιά πολλά χρόνια τίς ἱεραποστολικές τοπικές Ἐκκλησίες τῆς Ἀφρικῆς. Βεβαίως, ἀναφέρομαι στήν μετατροπή τῶν ἱεραποστολικῶν Ἐκκλησιῶν σέ δεκανίκια καί ἐνίοτε σέ προπομπούς τῆς ἀποικιοκρατίας καί στίς ἥπιες ἀλλά καί στίς πιό σκληρές μορφές της.

Ἐδῶ θά πρέπει νά διευκρινίσουμε ὅτι ἄλλη ἦταν ἡ Ἱεραποστολή τοῦ 16ου αἰῶνα ἄλλη τοῦ 18ου καί διαφορετική τοῦ σήμερα. Ἐνδεικτικά θά ἀναφέρω ὅτι οἱ Ἱεραπόστολοι τοῦ 16ου αἰῶνα διεπίστωσαν ὅτι οἱ φυλές καί ὁ κόσμος τῆς Ἀφρικῆς εἶχαν πολλά κοινά στήν κουλτούρα καί στίς πεποιθήσεις τους μέ τήν Παλαιά Διαθήκη καί ἔτσι χρησιμοποίησαν κατ' ἐξοχήν τήν οἰκονομία καί ἐποίμαναν τούς Ἀφρικανικούς πληθυσμούς ἀποδεχόμενοι τά ἥθη καί τά ἔθιμα των. Δέν ἔθιξαν τά θέματα γάμου στίς μορφές τῆς ἁγάμης μητέρας τῆς πολυγαμίας καί τῆς ἐλευθερογαμίας. Οἱ Ἱεραπόστολοι τοῦ 18ου-19ου αἰῶνος χρησιμοποίησαν μιά ἀνεξήγητη σκληρότητα καί ἀκαμψία στήν προσπάθεια τοῦ εὐαγγελισμοῦ.

Σ'αυτήν συμπεριλαμβάνονταν καί οί καταστροφές αλλά καί ἄρπαγές τῶν θρησκευτικῶν συμβόλων καί πολιτιστικῶν θησαυρῶν τῆς Ἀφρικανικῆς Ἡπείρου. Τά κλοπιμαῖα αὐτά πολιτιστικά καί θρησκευτικά ἀγαθά ἐκτίθενται στά διάφορα εὐρωπαϊκά Μουσεῖα ἀδιάψευστοι μάρτυρες τῆς βαρβαρότητας τῶν ἀποικιοκρατῶν αλλά καί τῆς ἀνησυχίας τῶν Ἀφρικανικῶν λαῶν νά θεολογίσουν τήν παρουσία τοῦ θεϊκοῦ στοιχείου στόν κόσμο καί νά ἀποτρέψουν συγχρόνως τήν ἐμφάνιση τοῦ δαιμονικοῦ.

Ἱστορικά ὑπῆρξαν πολλά πολιτικά εἶδη ἀποικιοκρατίας στήν Ἀφρική ἐκ τῶν ὁποίων μετά τόν Πρῶτο Παγκόσμιο Πόλεμο ἐπέζησαν ἕως τήν δεκαετία 1960-1970 τά ἑξῆς πέντε:

1. Τό Ἰσπανικό καί Πορτογαλικό μέ ἔξαρση τοῦ Δουλεμπορίου τά ὁποῖα εἶναι τά ἀρχαιότερα ἀπό τόν 15ο αἰ.
2. Τό Γερμανικό τό ὁποῖο ἦταν τό συντομότερο
3. Τό Ἀγγλικό,
4. Εἶναι τό Γαλλικό
5. Τό Βελγικό

Τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας ὑπακούοντας στήν σαφή ἐντολή τοῦ Κυρίου πρό τῆς Ἀναλήψεώς Του: «καί ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλήμ καί ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καί Σαμαρείᾳ καί ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πρ. α', 8) ξεκίνησε στίς ἀρχές τοῦ 20ου αἰῶνος νά ὀργανώνεται γιά νά ἀνταποκριθεῖ στίς ὁλοένα καί αὐξανόμενες ἀνάγκες τῶν πολλῶν Κοινοτήτων Ἑλλήνων μεταναστῶν, οἱ ὁποῖες ἀρχίζουν νά ἐμφανίζονται στήν Ἀφρικανική Ἡπειρο. Ἡ παρουσία τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων καί ἡ ἐμφάνιση Ἐκκλησιῶν μέσα σ'αὐτές ἀρχίζει ἕνα σιωπηλό κήρυγμα πρὸς τόν γηγενῆ πληθυσμό καί κινεῖ τό ἐνδιαφέρον του νά γνωρίσει τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί παράδοση.

Ὅμως, στήν ἐπαφή μας πλέον, οἱ ἱεραπόστολοι τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, μέ τόν κόσμο τῆς Ἀφρικῆς κάναμε ἴσως ἀρκετά καλά αλλά καί πολλά λάθη. Ἐνα ἀπό τά μεγάλα λάθη, πού ἔγιναν στό θέμα τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν ἐθνῶν στίς ἡμέρες μας εἶναι ἡ ἐσφαλμένη «στρατηγική» στό θέμα τῆς κατηχήσεως. Φθάνουμε σέ ἕναν τόπο ὅπου συνυπάρχουν πολλές, ἐνίοτε πάρα πολλές, χριστιανικές Ὁμολογίες αλλά καί αὐτοσχέδιες συγκρητιστικές χριστιανικές Ὁμολογίες ἀφρικανικῆς ἐμπνεύσεως καί αἰσθανόμαστε τόν περίγυρο σάν μιά ἄμεση ἀπειλή καί καταναλώνουμε δεκάδες ὥρες, ἡμέρες καί μῆνες στό νά προσπαθοῦμε νά ἀποδείξουμε στόν κόσμο τίς διαφορές μας καί φυσικά ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε οἱ πιό σωστοί, οἱ ὄντως χριστιανοί καί πολλά παρόμοια. Μιλᾶμε γιά τό Εὐαγγέλιο ἐνῶ προέχει νά γίνουμε Εὐαγγέλιο μέ ὅ,τι κόπο καί θυσία αὐτό συνεπάγεται. Μέ τόν

τρόπο αυτό ίσως προσεγγίσουμε τόν τρόπο πού δίδασκαν οί Άγιοι Απόστολοι καί οί διάδοχοί τους.

Έπίσης, ό τρόπος πού ό Κύριός μας δίδασκε, κάνοντας χρήση τοῦ προφητικοῦ λόγου (τῆς διδασκαλίας τῶν Προφητῶν) δηλαδή τῆς προοράσεως τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐνσαρκώσεως, τῆς νέας Δικαιοσύνης καί τῶν Ἐσχάτων.

Δυστυχῶς οί περισσότεροι ἀπό ἐμᾶς πού ἀσχολούμεθα μέ τήν Ἱεραποστολή ἔχουμε μιά σύγχυση ἐπ' αὐτοῦ, τήν ὁποία τήν μεταδίδουμε. Ἐνα ἄλλο μεγάλο λάθος πού κάνουν κάποιοι Ἱεραπόστολοι εἶναι τό ἐξῆς: θεώρησαν ὅτι, ἐπειδή ὑπάρχει μιά μιά εἰδική ἱστορία στόν χῶρο τῆς Ἑλλάδος καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος βασισμένη σέ μιά λανθασμένη περιρρέουσα ἐσχατολογία, ἔχει ἐπωμισθεῖ τόν ρόλο τοῦ φύλακα τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως, παραδόσεως καί ταυτότητος, προσπάθησαν νά κάνουν τό ἴδιο καί στίς διάφορες χῶρες τῆς Ἀφρικῆς, ὑψώνοντας παντοῦ ἐλληνικές σημαῖες, ἐορτάζοντας τίς ἐλληνικές ἐθνικές ἐορτές, μέ παρελάσεις ἀφρικανῶν ντυμένων μέ παραδοσιακές ἐλληνικές φορεσιές καί ἐλληνικούς χορούς...

Τό θέμα θά ἦταν κάπως περιορισμένο ἐάν παρέμενε στά μέρη ὅπου ὑπάρχουν Ἑλληνες ἱεραπόστολοι... Δυστυχῶς, τήν ἐπιτυχῇ καί ἐπικερδῇ αὐτῇ συνήθεια βλέπουμε νά οἰκαιοποιοῦνται καί Ἀφρικανικῆς καταγωγῆς Ἐπίσκοποι καί πρεσβύτεροι καί τά πράγματα γίνονται τραγικά, ὅπως τραγική εἶναι ἡ συνήθεια νά μνημονεύονται ἀπό ἐπισκόπους στήν Μεγάλη Εἵσοδο ὑπέρ ὑγείας μαζί μέ τόν Πατριάρχη, τούς κληρικούς καί πιστούς τῆς ἐπισκοπῆς καί τά γεωγραφικά διαμερίσματα τῆς Ἑλλάδος: «τῆς Μακεδονίας μας, τῆς Θράκης μας, τῆς Βορείου Ἡπείρου μας» κ.ἄ. Τοῦλάχιστον, μή κανονικά, αὐθαίρετα καί ἀνυπόστατα στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, γιά νά μήν χρησιμοποιήσω ἄλλους χαρακτηρισμούς... Ὅπως, ἐπίσης, ὑπάρχουν συνεντεύξεις ὅπου Ἀφρικανοί Ἐπίσκοποι πού ἔτυχε καί ἐσπούδασαν στήν Ἑλλάδα ὅταν ἐρωτῶνται γιά τήν ἔντονη παρουσία ἐλληνικῶν σημαῖων στήν ἐπισκοπή τους νά ἀπαντοῦν χωρίς δεύτερη σκέψη: «μά, ἐμεῖς ἐκπαιδευτήκαμε νά εἴμαστε Ἑλληνες»!

Νομίζω ἔχει μιά τεράστια ἀπόσταση ἡ συγκεκριμένη ἀπάντηση ἀπό τό σχετικό ἀπόσπασμα τοῦ Ἰσοκράτους γιά ὅσους μετέχουν τῆς ἐλληνικῆς παιδείας... Αὐτά βέβαια ἱκανοποιοῦν κάποιους εὐσεβιστικούς καί ἐθνικιστικούς κύκλους, πού ὑποστηρίζουν οἰκονομικῶς τήν Ἱεραποστολή σάν ἔργο ἀλλά καταστρέφουν τό πνεῦμα της.

Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Νιγηρίας Ἀλέξανδρος σέ μιά ἱστορική του ὁμιλία στή Θεολογική Ἀκαδημία Βόλου τό 2009 ἀνέφερε ἐπὶ τοῦ θέματος τό ἐξῆς: «...τώρα πλέον γνωρίζω ὅτι σάν ἐπίσκοπος ἀφρικανικῆς Ἐκκλησίας, πηγή καί

νοηματοδότηση τῆς διακονίας μου εἶναι ἡ ἐκκλησιαστική μου ταυτότητα καί ὄχι οἱ διάφορες ἄλλες ταυτότητες πού μοῦ κληροδοτήθηκαν, οἱ ὁποῖες χωρίς νά καταργοῦνται, σχετικοποιοῦνται». Νομίζω ὅτι τό αὐτό πνεῦμα ὑπάρχει διάχυτο στά κείμενα τῶν ἀποφάσεων πού εἶτε ἀμέσως εἶτε ἐμμέσως μιλοῦν γιά τήν λειτουργία τῆς Ἱεραποστολῆς.

Ὁ ἴδιος ὁ μακαριστός Νιγηρίας κυρός Ἀλέξανδρος, τό 2013, ἐνθρονίζοντας ἕναν νέον Ἐπίσκοπο στήν δυτική Ἀφρική τόν προέτρεψε, λέγοντας τά ἑξῆς: «ἡ Ἐκκλησία σοῦ ζητᾷ τό κήρυγμά σου νά μήν περιοριστεῖ μόνο “εἰς τούς ἐγγύς”, ἀλλά νά ἀκουμπήσει καί “τούς μακράν” τῆς Ἀφρικανικῆς ἡπείρου καί πραγματικότητος εὐρισκόμενους. Μίλησε σέ ὅλους αὐτούς, πού δέν γνωρίζουν, δέν μποροῦν ἢ καί δέν θέλουν νά ἀντιληφθοῦν τήν “κοσμογονία” πού συντελεῖται αὐτή τή στιγμή στήν Ἀφρική. Μίλησέ τους γιά τήν Ἀφρική καί τήν Ἐκκλησία της πού κυοφορεῖ ἰδέες, θεολογία, νέες προσεγγίσεις καί κατηγορίες, σκέψεις, ἀγῶνες, ζωή καί ἐλπίδα. Γιά τήν Ἀφρική καί τήν Ἐκκλησία της πού δέν εἶναι δίκαιο νά τήν ἐκλαμβάνουν ὡς μόνιμο ἀποδέκτη ἰδεῶν, ἀπόψεων, προτάσεων, θεολογικοῦ λόγου καί προβληματισμοῦ, ἀλλά πού ἔφτασε καιρός νά τήν ἀποδεχθοῦν ὡς ταμεῖο ἀπό τό ὁποῖο πολλά μποροῦν νά ἀντλήσουν καί νά ὠφεληθοῦν οἱ ἴδιοι. Γιά τήν Ἀφρική, πού, ἐνῶ θά ἤθελε ὅλους τούς Ὁρθόδοξους ἀδελφούς νά συμμετάσχουν σ’αὐτή τήν διεργασία, δέν μπορεῖ νά δεχθεῖ ἐθνικιστικές περί Ἐκκλησίας προσεγγίσεις. Γιά τήν Ἀφρική, πού ξέρει ὅτι μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, ἔστω τελικά καί μόνη, θά διέλθει «καί τῶν θυρῶν κεκλεισμένων».

Ἐπίλογος

Μιά δεκαετία μετά τήν Ἀγία καί Μεγάλη Σύνοδο, ἡ ἐμπειρία τῆς διακονίας στό Ἀποστολικό γεώργιο τῆς Ἀφρικῆς μᾶς καλεῖ νά ἐγκύψουμε στά κείμενα αὐτοῦ τοῦ καταλυτικοῦ γιά τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία γεγονότος, πού ἀνήκει μέν στήν ἱστορία ἀλλά σηματοδοτεῖ, ἐκ παραλλήλου, ἕνα ἄνοιγμα γιά τό μέλλον, ὄχι ὡς θεωρητικῆς διακηρύξεις ἀλλά ὡς μιά ζωντανή πρόσκληση καί πρόκληση γιά τήν Ἐκκλησιαστική Κοινότητα.

Ἡ ἱεραποστολή «ἐν ἀγάπῃ, ταπεινοφροσύνῃ καί σεβασμῷ πρὸς τήν ταυτότητα ἐκάστου ἀνθρώπου καί τήν πολιτιστικήν ἰδιαιτερότητα ἐκάστου λαοῦ» δέν εἶναι καί δέν πρέπει νά εἶναι ἕνα σύνθημα ἀλλά ὁ τρόπος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας παρουσίας καί ἀναστροφῆς.

Καί ἴσως ἐδῶ βρίσκεται τό κριτήριο μέ τό ὁποῖο πρέπει νά μετρήσουμε τά λάθη καί τίς ἀστοχίες μας: ἐάν μεταφέραμε στήν Ἀφρική τόν Χριστό ἢ μαζί μέ τόν Χριστό μεταφέραμε καί τίς δικές μας ἐθνικές, πολιτιστικές καί ἱστορικές ἀποσκευές· ἐάν

έπιτρέψαμε στό Εὐαγγέλιο νά σαρκωθεῖ πραγματικά μέσα σέ κάθε λαό ἢ ἐάν, ἔστω καί ἀσυνείδητα, ζητήσαμε ἀπό κάθε λαό νά γίνει πρῶτα κάτι ἄλλο γιά νά μπορέσει νά γίνει Ὁρθόδοξος.

Ίσως, λοιπόν, αὐτή νά εἶναι καί ἡ μεγάλη παρακαταθήκη ἀλλά καί ἡ ἐντολή τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου γιά τήν Ἱεραποστολή τοῦ 21ου αἰῶνος: νά ξαναβροῦμε τήν ἀποστολικότητα τῆς Ἐκκλησίας ὄχι ὡς ἐξαγωγή πολιτισμοῦ, ἀλλά ὡς μαρτυρία Χριστοῦ· ὄχι ὡς κατάκτηση, ἀλλά ὡς διακονία· ὄχι ὡς ἐπιβολή, ἀλλά ὡς κένωση καί πρόσληψη.

Καί τότε ἡ Ἀφρική δέν θά εἶναι πλέον μόνον ὁ τόπος στόν ὁποῖο ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀποστέλλει ἱεραποστόλους, ἀλλά μία ζωντανή Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἔχει καί ἡ ἴδια λόγο, θεολογία, ἐμπειρία καί μαρτυρία νά προσφέρει στήν καθόλου Ὁρθοδοξία. Τότε μόνο ἡ προτροπή τῆς Συνόδου, ὅτι «εἰς τήν ἱεραποστολικήν αὐτήν προσπάθειαν ὀφείλουν νά συμβάλλουν πᾶσαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι», θά πάψει νά εἶναι μία φράση συνοδικοῦ κειμένου καί θά μετουσιωθεῖ σέ πράξη καί ζωή τῆς Ἐκκλησίας.

Φωτό: Νίκος Παπαχρήστου